

ประเภทของตำรา

ดร. ครรชิต มาลัยวงศ์

ปรับปรุง 6 เมษายน 2560

นักศึกษาทุกระดับจำเป็นต้องซื้อหาตำราเอาไว้ใช้ประกอบการเรียน เพราะตำรานั้นเปรียบเสมือนคู่มือและแผนที่สำหรับการทำงานเมื่อจบการศึกษาไปแล้ว. ความจริงแล้ว ผมไม่ชอบคำว่า “จบการศึกษา” นี้เลย เนื่องจากให้ความหมายราวกับว่าพวกคุณเรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่างในหลักสูตรหมด และไม่ต้องเรียนอะไรอีกแล้ว. แต่..เมื่อคุณออกไปสัมผัสกับโลกภายนอกคุณจะตระหนักว่าเรื่องที่เรียนมาแทบตายนั้นความจริงมีประมาณเพียงเท่ากับเม็ดทรายเพียงสองสามเม็ดเท่านั้น. ความรู้ที่คุณจะต้องเรียนรู้ต่อไปอีกนั้นมีมากมายเป็นอนันต์ราวกับเม็ดทรายบนชายหาดนั้นเทียว. และ...ก่อนอื่น สิ่งที่จะช่วยให้คุณเริ่มทำงานให้หัวหน้าคุณได้บ้างนั้น ก็อยู่ในตำราที่คุณซื้อมานั่นเอง.

คุณเคยสงสัยกันบ้างไหมว่าตำราเรียนมีกี่ประเภทกัน. คำว่าตำรานี้ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า **textbook** ซึ่งหากแปลตรง ๆ ก็คือหนังสือที่มีแต่ตัวอักษรเป็นส่วนใหญ่. เมื่อพิจารณาจากความหมายแบบนี้ หนังสือที่แตกต่างออกไปก็คือ **picture book** และ **cartoon book** ซึ่งเป็นหนังสือประเภทไหน คุณก็คงจะบอกได้อยู่แล้ว. อย่างไรก็ตาม ตำราเรียนที่เรียกว่า **textbook** นี้ก็ยังจำแนกแจกแจงเป็นประเภทต่าง ๆ ได้หลายแบบ.

การจำแนกประเภทหนึ่ง ก็คือ แบ่งเป็น **printed textbooks** กับ **digital textbook** ซึ่งความหมายก็คือแบ่งเป็นหนังสือที่พิมพ์บนกระดาษ กับหนังสือที่เก็บไว้ในสื่อดิจิทัลต่าง ๆ รวมทั้งในอินเทอร์เน็ตด้วย. ยุคนี้กำลังมีการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการอ่านหนังสือที่พิมพ์บนกระดาษ มาเป็นการอ่านผ่านหน้าจออุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น ไอแพด หรือ คินเดิล. แต่ในทีนี้จะยังไม่กล่าวถึงเรื่องนี้.

สำหรับผู้จำหน่ายหนังสือเองนั่น เขามองตำราเรียนเป็น **textbook** เป็นเล่มที่วางบนชั้นในร้านหนังสือ และ ยังไม่มีใครซื้อไปใช้ให้ชอกช้ำ. ตำราเรียนแบบนี้ เมื่อหลายสิบปีก่อน ร้านหนังสือในไต้หวันนำมาพิมพ์ซ้ำโดยไม่จ่ายลิขสิทธิ์ ทำให้สำนักพิมพ์ชอกช้ำกันตาม ๆ กัน เพราะมีผู้ซื้อฉบับพิมพ์ซ้ำนี้มากมายโดยสำนักพิมพ์ไม่ได้เงิน. สมัยที่ผมยังทำงานที่เอไอทีนั่น นักศึกษาไต้หวันหิ้วหนังสือแบบนี้มาฝากผมจนเต็มชั้นหลายชั้น. สำนักพิมพ์เรียกตำราพวกนี้ว่าเป็นประเภท **pirated copy**. อีกประเภทหนึ่งซึ่งสำนักพิมพ์ใหญ่ไม่ชอบอีกเหมือนกัน ก็คือ **used textbook** ซึ่งมีจำหน่ายในร้านหนังสือของมหาวิทยาลัยเอง รวมทั้งที่ร้านหนังสือเก๋านอกมหาวิทยาลัยด้วย. ในเมืองไทยเรานี้ แหล่งขายก็คือย่านร้านหนังสือเก่าที่สวนจตุจักรนั่นแล.

แบ่งประเภทตำราแบบนี้ อ่านแล้วไม่ค่อยจะเป็นประโยชน์ทางความคิดเท่าใดนัก. เราลองมาดูการแบ่งประเภทตำราของ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กันบ้าง. การที่ สกอ. ต้องกำหนดประเภทก็เพื่อให้แน่ใจว่าสามารถประเมินคุณภาพของตำราเรียนที่อาจารย์เสนอให้พิจารณาเพื่อขอเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการได้อย่างมีมาตรฐานมากขึ้น. นอกจากนั้นยังใช้เพื่อกำหนดว่าตำราแบบใดบ้างที่จะได้รับทุนอุดหนุนการเขียนตำรา. ประเภทตำราที่ สกอ. กำหนดไว้ก็คือ

1. งานเขียน หมายถึง ตำราที่ผู้เขียนตำราได้เสนอความคิดเห็นทางวิชาการในการค้นคว้า การตีความหมาย สมมติฐานทฤษฎีหรือหลักฐานที่เป็น ความรู้ใหม่หรือเป็นการเพิ่มพูนหรือขยายขอบเขตความรู้ความเข้าใจในวิชานั้นๆ
2. งานแปล หมายถึง ตำราที่ผู้เขียนตำราได้แปลจากภาษาอื่นมาเป็นภาษาไทยและได้ความหมายถูกต้องตรงตามต้นฉบับเดิม
3. งานเรียบเรียง หมายถึง ตำราที่ผู้เขียนได้รวบรวมความรู้ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลงานที่ผู้อื่นได้ทำไว้แล้วนำมาเรียบเรียงขึ้นใหม่

เป็นอันว่าเราได้ทราบแล้วว่า ตำรามีสามประเภทหลักตามเนื้อหาที่เขียนขึ้น ซึ่งในสามรูปแบบนี้ ก็มีเพียงแบบแรกเท่านั้นที่เป็นตำราที่ผู้เขียนมักบันทึกเขียนรายละเอียดต่าง ๆ ด้วยตัวเอง รวมทั้งเสนอผลการค้นคว้าใหม่ที่ตนได้วิจัยพบด้วย. ในทางปฏิบัติแล้ว เป็นไปไม่ได้ที่จะมีผู้ใดเขียนตำราที่เนื้อหาทุกประโยค ทุกตอน ทุกบท เป็นเรื่องใหม่หมด. ถึงอย่างไร ๆ ก็ต้องอ้างอิงหรือนำเนื้อหาของผู้อื่นเข้ามา ประกอบในตำราของตนทั้งนั้น. เพียงแต่ว่า เนื้อหานั้นต้องเป็นเพียงการเสริม หรือ แสดงวิวัฒนาการขององค์ความรู้ของเรื่องที่เขียนจนกระทั่งถึงส่วนที่ผู้แต่งตำราท่านนั้นเขียนขึ้นใหม่.

แนะนำการแบ่งประเภทตำรามาดังนี้แล้ว ก็ยังไม่ค่อยถูกใจผม เพราะบทความนี้ต้องการลงลึกไปมากกว่านี้ดังนั้น ผมจึงจำเป็นต้องแบ่งประเภทตำราอย่างละเอียดตามความคิดของผมเองเสียแล้ว. ที่ต้องแบ่งให้ละเอียดก็เพื่อให้ นักศึกษาได้ทราบว่า ตำราเรียนนั้น ไม่ใช่มีเพียงวิชาละเล่มเท่านั้น. นักศึกษาอาจจำเป็นต้องเสาะแสวงหาตำราแบบอื่น ๆ มาไว้เป็นเครื่องมือให้มากพอที่จะประกันความสำเร็จและความก้าวหน้าในอนาคต.

ประเภทของตำราเรียนในทัศนะของผม ก็คือ: (ในที่นี้ผมให้ศัพท์ภาษาไทย ที่ รู้จักกันดีก่อน จะให้คำภาษาอังกฤษ ส่วนคำที่เรารู้จักในภาษาอังกฤษมากกว่า ก็ จะเริ่มต้นด้วยศัพท์ภาษาอังกฤษก่อน. ลำดับที่นำมาเรียงไว้ไม่มีความหมายใด ๆ เป็นเพียงการนึกขึ้นได้ของผมเท่านั้น.)

1. **สารานุกรม (Encyclopedia)** ส่วนใหญ่เรารู้จักกันแล้วว่า สารานุกรมคือที่รวมของบทความซึ่งอธิบายเนื้อหาวิชาการเรื่องต่าง ๆ อย่างสั้น ๆ. สารานุกรมบางชุดครอบคลุมเนื้อหากว้างมาก เช่น สารานุกรมราชบัณฑิตยสถาน ใช้เวลาจัดทำนานมากและยังไม่จบถึง อักษร ฮ ในขณะที่บทความในหมวดอักษร ก ล้าสมัยไปเกือบหมดแล้ว. สารานุกรมบางชุด ก็จำกัดเนื้อหาลงมาเหลือเพียงด้านใดด้านหนึ่ง เช่น สารานุกรมอัญมณี.

สารานุกรมออนไลน์ที่เรารู้จักกันมากที่สุดก็คือ Wikipedia ซึ่งมีคนช่วยกันเขียนช่วยกันแก้เนื้อหาทั่วโลก.

2. **พจนานุกรม** เป็นตำราแบบใดคงไม่จำเป็นต้องอธิบาย. ในที่นี้ขอเพิ่มเติมว่า พจนานุกรม ยังมีหลายแบบ เช่น พจนานุกรมคำพ้อง, พจนานุกรมศัพท์ใหม่, พจนานุกรมภาพ ฯลฯ. พจนานุกรมที่ดีควรเป็นแหล่งความรู้เกี่ยวกับคำด้วย ไม่ใช่ให้ความหมายของคำเท่านั้น.
3. **ตำราเขียน** เป็นตำราที่ผู้เขียนได้ใช้ความพยายามเขียนขึ้นตามรูปแบบแผนที่ดีของตำรา, มีบทนำ, มีสารบัญ, มีความถูกต้องเป็นปัจจุบัน (เท่ากับปีที่พิมพ์), มีระบบการอ้างอิงผลงานของผู้อื่น, มีภาพประกอบ, มีคำอธิบายคำศัพท์เฉพาะที่ใช้เฉพาะในเนื้อหานั้น, มีแบบฝึกหัด, มีดัชนีท้ายเล่ม ฯลฯ
4. **ตำราแปล** เป็นตำราที่ผู้แปลได้แปลมาจากตำราเรียนภาษาต่างประเทศโดยใช้ถ้อยคำและสำนวนแบบไทยที่เข้าใจได้ง่าย, ใช้คำศัพท์บัญญัติตามมาตรฐาน, เนื้อหาที่แปลออกมาเป็นภาษาไทยแล้วจะต้องตรงกับเนื้อหาในภาษาเดิมโดยไม่คลาดเคลื่อนในสาระสำคัญ.
5. **ตำราเรียบเรียง** เป็นตำราที่ผู้เรียบเรียง ได้นำบทความที่เป็นความรู้ของตนเองและของผู้อื่น มาร้อยเรียงให้มีความต่อเนื่อง และมีรายละเอียดสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของตำราเอง. เนื้อหาจะต้องอ่านแล้วเข้าใจง่าย. หากมีตอนใดที่เข้าใจยาก ผู้เรียบเรียงอาจจะเขียนคำอธิบายขยายความให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่ายขึ้น.
6. **กรณีศึกษา** เป็นตำราที่รวบรวมกรณีศึกษาที่จัดทำขึ้นในด้านใดด้านหนึ่ง และเกี่ยวข้องกับองค์การหรือหน่วยงาน ซึ่งเมื่อนำมาวิเคราะห์ศึกษาตามระเบียบวิธีที่กำหนดในวิชาการด้านนั้นแล้วทำให้ผู้วิเคราะห์เข้าใจความเป็นไปหรือการดำเนินงานขององค์การหรือหน่วยงานมากขึ้น พร้อมกันนั้นก็เกิดทักษะและการเรียนรู้ในวิชาการนั้นมากขึ้นด้วย.

7. **คัมภีร์** คำนี้ฟังแล้วให้ความรู้สึกเหมือนเป็นตำราศาสนา ซึ่งในเชิงประวัติศาสตร์ก็ถูกต้อง. แต่ปัจจุบันความหมายของคำนี้ได้เปลี่ยนไปแล้ว. ยกตัวอย่างเช่นในทางด้านคอมพิวเตอร์ มีตำรา “คัมภีร์วินโดวส์” ซึ่งหมายถึงเป็นตำราที่แสดงรายละเอียดด้านเทคนิคและการใช้งานระบบปฏิบัติการวินโดวส์ของบริษัทไมโครซอฟต์อย่างละเอียด. คำนี้ภาษาอังกฤษก็ใช้ว่า **Bible** ซึ่งเดิมก็หมายถึงหนังสือสำคัญที่มีมาแต่ดั้งเดิมของ ศาสนาคริสต์. แต่ปัจจุบันก็นำไปใช้กับตำราที่เป็นความรู้ได้ทุกเรื่องเช่นกัน. ถ้าเป็นคัมภีร์ทางพุทธศาสนา ก็จะหมายถึง พระไตรปิฎก ซึ่งเป็นคัมภีร์หลัก และมีคัมภีร์ชั้นรองที่มีผู้เขียนขึ้นอธิบายคัมภีร์หลัก ไล่เรียงลงไปอีก คือ อรรถกถา, ฎีกา, อนุฎีกา,
8. **Canon** คำนี้พจนานุกรม “ราชบัณฑิตยสถาน” ให้ความหมายว่า “กติกาสงฆ์, กฎของคณะสงฆ์” หากรวบรวมเป็นเล่มก็นับเป็นตำราได้เหมือนกัน. เคยเห็นมีฝรั่งเขียนเรื่อง Buddhist Canon เหมือนกัน อาจจะเป็นส่วนที่เรียกว่า พระวินัย นั่นเอง. ตำราประเภทนี้คงไม่มีในวิชาการอื่น ๆ นอกจากทางศาสนาและนิติศาสตร์.
9. **ตำราสังเขป** หมายถึงตำราที่สรุปย่อใจความสำคัญของวิชาต่าง ๆ เพื่อให้สะดวกแก่การค้นความหมายเร็ว ๆ รวมไปถึงใช้ในการท่องจำด้วย. ผมเห็นว่าตำราแบบนี้ตรงกับที่ฝรั่งเรียกว่า **Compendium** ซึ่ง พจนานุกรมออกซฟอร์ดฉบับออนไลน์ให้ความหมายว่า a collection of concise but detailed information about a particular subject, especially in a book or other publication.
10. **Proceedings** ความหมายแท้ ๆ ตาม พจนานุกรมออกซฟอร์ดฉบับออนไลน์ก็คือ **an event or a series of activities involving a set procedure** และ มีแถมต่อไปว่า a published report of a set of meetings or a conference. หนังสือประเภทนี้มีชื่อเรียกภาษาไทยว่า

“รายงานการประชุมวิชาการ”. ในยุคนี้เมื่อจัดประชุมเสร็จแล้วเขาก็นำรายงานออกเผยแพร่ทางระบบอินเทอร์เน็ตเลย. ผมจัดให้ proceedings เป็นตำราเพราะการสอนวิชาการบางสาขาในสมัยนี้จำเป็นต้องอ้างอิงบทความวิชาการที่เพิ่งเผยแพร่ใหม่ๆ จะรอที่พิมพ์เป็นเล่มไม่ได้. อย่างไรก็ตามก็ต้องพิจารณาด้วยว่า การประชุมวิชาการนั้น ๆ เป็นที่ยอมรับกันในหมู่นักวิชาการสาขานั้นหรือไม่..

11. **Treatise** พจนานุกรมเมอร์เรียม-เว็บสเตอร์ ให้ความหมายว่า a systematic exposition or argument in writing including a methodical discussion of the facts and principles involved and conclusions reached . ตำราประเภทนี้ไม่ทราบว่าจะเรียกเป็นคำไทย ๆ ได้อย่างไรจึงจะตรงกับความหมายในภาษาอังกฤษ. ผมเข้าใจว่า น่าจะตรงกับ "บทนิพนธ์" ที่ลึกซึ้งของบรรดานักปราชญ์ผู้ยิ่งใหญ่ทั้งหลาย.
12. **Guides** คำแนะนำ. หนังสือประเภทนี้ฟังชื่อแล้วดูเหมือนไม่เป็นตำราเรียนเลย นั่นก็จริงเป็นบางส่วน. แต่ส่วนที่เป็นตำราเรียนก็มีมาก เช่น Guide to
13. **Handbooks** คู่มือ. หนังสือแบบนี้พวกเราคงรู้จักดี เพราะจะต้องใช้ซอฟต์แวร์ต่างๆ มากมาย. คู่มือมันดูเหมือนจะเขียนง่าย แต่ถ้าได้ลองเขียนจริงๆ แล้วจะพบว่าไม่ง่ายเลย เพราะเราจะต้องเข้าใจรายละเอียดทุกชั้นทุกตอนเป็นอย่างดี, จะต้องใช้ซอฟต์แวร์หรืออุปกรณ์นั้นจนเคยชินและบอกได้ว่า งานแต่ละชั้นตอนเป็นอย่างไร. ผมเคยพบว่าคู่มือจำนวนมากเขียนไม่ครบถ้วน และ บางเล่มก็เขียนผิดอีกต่างหาก.
14. **Practices and Exercises** หนังสือรวมโจทย์และแบบฝึกหัด. หนังสือแบบนี้ก็เป็นที่ชื่นชอบของนักเรียนนักศึกษาหลายคน. อย่างไรก็ตาม การใช้หนังสือนี้ให้เป็นประโยชน์ได้จริงนั้น จะต้องนำโจทย์ที่ให้ไว้ในหนังสือไปคิดก่อน ถ้ายังคิดไม่ออกก็อย่าเพิ่งเปิดคำตอบเลย. ควรคิดให้ออกก่อนแล้ว

ค่อยนำไปเปรียบเทียบกับคำเฉลย. ถ้าคำเฉลยไม่ตรง ก็ไม่ต้องเสียใจ เพราะปัญหาหลายอย่างไม่ได้มีคำตอบเพียงคำตอบเดียว. บางทีเรา อาจจะได้ค้นพบคำตอบที่คนอื่นไม่เคยรู้จักมาก่อนก็ได้.

15. Standards มาตรฐานนี้มีเพียงส่วนน้อยที่ทำเป็นตำราพร้อมคำอธิบาย. ส่วนใหญ่จะเป็นเอกสารที่มีเนื้อความเป็นหัวข้อมาตรฐานล้วนๆ. มาตรฐานทั้งหลายนั้นอ่านเข้าใจยากหากเราไม่คุ้นเคยกับเรื่องนั้นๆมาก่อน. เมื่อพวกคุณทำงานแล้ว ขอให้สนใจมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับงานของคุณให้มาก และพยายามปฏิบัติตามมาตรฐานให้ได้. คนหลายคนมองมาตรฐานเป็นเรื่องลบ คือเห็นไปว่าทางตะวันตกกำหนดมาตรฐานขึ้นมาเพื่อควบคุมให้เรา ต้องเสียเวลาและทรัพยากรมากขึ้นจะได้แข่งกับเขาไม่ได้. ที่จริงแล้ว เป็นเรื่องตรงกันข้าม หากเรารู้จักใช้มาตรฐานแล้ว เราจะก้าวหน้าไปได้รวดเร็วขึ้น และไม่ทำผิดพลาดใดๆ ให้ต้องเสียเวลาอีก.

16. Body of Knowledge องค์ความรู้เป็นรายละเอียดของหัวข้อความรู้ที่สำคัญในด้านต่างๆ เช่น ในด้านการจัดการโครงการก็มี Project Management Body of Knowledge เขียนย่อๆ ว่า PMBOK. จากตัวอย่างนี้หากเราเห็นคำแปลกๆ พร้อมกับมีอักษรสามตัวคือ BOK อยู่ข้างท้าย ให้เดาไว้ก่อนว่า ต้องเป็นองค์ความรู้ของเนื้อหาที่ระบุชื่อย่อมาข้างหน้า BOK แน่ๆ. การที่เรารู้จักว่าเรื่องนั้นๆ มีองค์ความรู้อะไรบ้างเป็นเรื่องดี เพราะทำให้เราเตรียมศึกษาหัวข้อเหล่านั้นเอาไว้ให้รู้กระจ่างหรือชำนาญได้. เมื่อจำเป็นต้องไปทำงานนั้น เราก็จะทำได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ.

17. รายงานวิจัย. การทำวิจัยนั้นไม่ได้มีเฉพาะแต่ในหน่วยงานวิจัย อย่างเนคเทค, เอ็มเทค, โปไอเทค อะไรทำนองนี้เท่านั้น. หน่วยงานอื่นๆ เช่น กสทช, กระทรวง, กรม หรือ สำนักงานจังหวัด ก็อาจจะทำวิจัยด้วยก็ได้. เพียงแต่หน่วยงานเหล่านี้จะไม่มีบุคลากรเป็นนักวิจัย ดังนั้นเมื่อมีความจำเป็นต้องวิจัยเรื่องใดๆ ก็ใช้วิธีว่าจ้างหน่วยงานภายนอกให้ทำวิจัย

ให้. สำหรับมหาวิทยาลัยนั้น ทางกา^รได้กำหนดให้มีหน้าที่ต้องทำวิจัยด้วย. ถ้าอาจารย์ในสาขาวิชาไหนไม่ยอมทำวิจัย เมื่อกรรมการตรวจสอบคุณภาพของ สกอ ตรวจสอบ ก็อาจจะมีคำสั่งให้ยุติการบอกรับนักศึกษา และ ให้ยุบสาขานั้นไปก็ได้. ผลของการทำวิจัยมีได้หลายอย่าง แต่ที่เรารู้จักกันมากที่สุดก็คือ รายงานวิจัย และ บทความวิจัย. รายงานวิจัยนั้นจะต้องเขียนอย่างละเอียดรัดกุมถูกต้องตามมาตรฐานการเขียนทุกอย่าง และ มักจะเก็บไว้ที่หน่วยงาน รวมทั้งส่งไปให้สำนักงานสภาวิจัยแห่งชาติจัดเก็บไว้เพื่อให้คนอื่น ๆ อ่านหรือศึกษาได้ด้วย. ผลงานอีกประเภทคือ บทความวิจัยนั้น นักวิจัยมักจะเขียนไปลงพิมพ์ในวารสารวิชาการสาขาที่เกี่ยวข้องกัน และ /หรือ นำไปเสนอในที่ประชุมวิชาการตามสาขาที่เกี่ยวข้อง. วารสารและการประชุมวิชาการที่มีคุณภาพล้วนมีคณะกรรมการสำหรับอ่านบทความวิจัยที่ส่งมาเพื่อคัดเลือกให้ตีพิมพ์ (หรือนำมาเสนอได้) เฉพาะบทความที่แสดงว่าได้ทำวิจัยอย่างถูกต้องและได้ผลงานที่ดีมีคุณภาพเท่านั้น. นักวิจัยที่สามารถส่งบทความวิจัยไปตีพิมพ์ในวารสารวิชาการต่างประเทศได้นั้น ถือว่ามีฝีมือที่เดียว. อย่างไรก็ตามในวงวิชาการเองก็มีแกะดำไม่น้อย. นั่นก็คือมีผู้จัดทำวารสารขึ้นมาหลอกนักวิจัยให้ส่งบทความวิจัยไปตีพิมพ์ โดยอ้างว่ามีการตรวจอย่างจริงจัง. แต่ความจริงไม่ได้ตรวจ แล้วหลังจากนั้นก็แจ้งให้นักวิจัยทราบว่าการลงพิมพ์จะต้องเสียค่าพิมพ์ด้วย. นักวิจัยหรือนักศึกษาปริญญาเอก ที่ต้องการมีผลงานตีพิมพ์ก็อาจจะหลวมตัวส่งเงินไปให้เขา. ผู้จัดทำอาจจะไม่หลอกคือ อาจจะนำบทความลงในเว็บด้วย และ ประกาศว่าทำให้อ่านแล้ว. แต่ในวงวิชาการนั้น เขารู้กันอยู่ว่าวารสารใดน่าเชื่อถือหรือไม่น่าเชื่อถือ. หากนักศึกษาปริญญาเอกส่งบทความไปลงในวารสารที่อยู่ในบัญชีดำนี้ เวลาสอบ คณะกรรมการก็ไม่ให้ผ่าน. เรื่องวารสารที่จัดทำขึ้นเพื่อหลอกเอาเงินนี้มีมากชื่อด้วยกัน. อาจารย์ไทยที่เป็นเจ้าของวารสารทำนองนี้ก็มี

เหมือนกัน. ได้ทราบว่ามีผู้ร้องเรียนต้นสังกัดไปแล้ว ไม่ทราบว่าได้จัดการ
กันอย่างไร.

บทความนี้เขียนขึ้นเพื่ออธิบายว่าหนังสือที่เป็นตำราเรียนสำหรับนักศึกษาทุก
ระดับนั้นมีอยู่มากมายหลายแบบ. อย่างไรก็ตาม ในที่นี้ไม่ได้กล่าวถึงหนังสือ
ประเภท e-Book ที่นำมาบรรจุไว้ในเว็บ เพราะโดยสาระแล้วไม่ได้แตกต่างไปจาก
หนังสือประเภทอื่นๆ ที่ให้รายการไว้ข้างต้น.

ข้อที่ควรคำนึงถึงก็คือ ตำรานั้นสำคัญมากพอๆ หรือ มากกว่า การนั่งฟัง
อาจารย์บรรยายเสียอีก. ระหว่างการฟังคำบรรยายนั้น เราอาจจะง่วงงุน จนฟัง
อาจารย์ไม่ทัน หรือ ฟังแล้วไม่เข้าใจก็ได้. ครั้นพออาจารย์สอนเสร็จและถามว่า มี
อะไรจะถามอีกไหม ก็เกิดกลัวหรือเขินขึ้นมาอีกก็เลยไม่กล้าถาม ทำให้ในที่สุดแล้วก็
ไม่รู้เรื่องนั้น. แต่ถ้าเรามีตำรา เราก็กลับไปบ้านทบทวนได้อีกว่า อาจารย์สอน
อะไรบ้าง. ผมเป็นอาจารย์สอนในระดับปริญญาโทและเอกมานานกว่าห้าทศวรรษ
แล้ว ขอยืนยันว่า ไม่ว่าอาจารย์จะสอนเก่งเพียงใด เนื้อหาที่สอนก็ไม่มีทางที่จะ
ละเอียดหรือถูกต้องเหมือนกับที่จะอ่านได้จากตำราเลย.

ดังนั้นจำคำขวัญนี้ไว้ว่า “Have textbooks will graduate.”